

Јоанес Даубманус

Одењето кај Јован ме развеселуваше. Секогаш накај него тргнував со две мисли: дека овојпат му ја носам вистинската работа или дека конечно се откажал. Стигнувањето кај него ми го враќаше чувството на безнадежност со кое живеев откако го запознав. Тој секогаш изгледаше весел и возбуден.

Јован го сретнав на факултет. Станавме неразделиви пријатели веднаш штом првпат си прозборевме. Но, до првото прозборување требаше многу време. Никој не познавав од колегите кои беа во групата со мене на Филолошкиот факултет – Катедра за македонска книжевност и јужнословенски книжевности. Јован ми го привлече вниманието со тоа што носеше куп книги уште на првиот академски час, иако бевме известени дека тоа ќе биде час за претставување на катедрата и професорите. Не беше толку чудно тоа што носеше книги со себе. Очекував на катедрата да сретнам секакви чудаци и бубалици бидејќи книжевниците сите ги замислуваат такви. Тоа што ми го задржа вниманието подолго на него беше што сите книги имаа еден ист наслов – „Хазарски речник“. Името на авторот не можев да го прочитам, а насловот првпат го сретнав. Хазарите ми беа познати по мисјата за нивно покрстување на Константин Филозоф, но ништо друго не знаев за нив. Веднаш по завршувањето на часот се упатив до факултетската библиотека и го побарав истиот наслов. Книгата почнав да ја читам веднаш штом се вратив во студентскиот дом. Читав сè до утрото. Вревата од цимерите со кои ја делевме собата воопшто не ме отргна од читањето. Кога завршив, ниту јадев, ниту се измив, туку веднаш побрзав да одам на факултет, каде очекував да го видам Јован. Тогаш не знаев дека се вика така. Кога стигнав, предавањето веќе беше почнало и морав да се стрпам до паузата за да му пријдам. Впечатоците и прашањата од книгата кои сакав да ги споделим со него, толку ме возбудуваа, што ми се чинеше дека предавањето трае цела вечност. Сакав да зборувам со него за преплетувањето и повторувањето на времето, за смислата и постоењето, за големиот сон чии составувачи сме сите ние посебно, за исчезнувањето и повторното појавување. На паузата тој прв излезе и не успеав да го најдам надвор. Се вратив во предавалната. Не ми пречеше тоа што немаше никој. Чекав да се врати тој, овде да го пречекам и да му пријдам. Не знам зошто верував дека сите одговори ги има тој. Влезе во исто време со професорката. Мојата идеја да седнам да него пропадна бидејќи тој седна до друг колега, воопшто незаинтересиран до кој седнува. Не го следев предавањето, туку правев стратегија како да му пријдам. Надеж ми даваше крајот на предавањето, после кое имавме подолга пауза до другото. Таа надеж се изгуби кога тој излезе прв, како што направи на претходната пауза и повторно како во земја да беше пропаднал. Од следното предавање си заминав кога видов дека тој не беше дошол. Во текот на следните денови воопшто не се појави на предавањата. Ми требаше време да сфатам дека доаѓа само на првото предавање во вторник. Се ближеше крајот на семестарот, а јас уште не успеав да му пристапам. Неговото исчезнување и појавување не можев да го следам бидејќи беше вистинско чудо тоа како на паузите наеднаш го снемуваше, а на предавањата како од земја да изникнуваше и се појавуваше. Постојано со себе го носеше истиот куп книги, сите со ист наслов. Останатите колеги не ми беа интересни и разговорот со нив се сведуваше на размена на материјали за предметите. Кога заврши првиот семестар, цимерите си заминаа дома. Јас останав во студентскиот дом бидејќи за три недели почнуваа испитите и сакав да ја искористам самотијата за подготовка. За разлика од студентите на другите факултети, ние немавме досадни материјали од кои поголем дел требаше да се научат на памет без никаква суштина и значење. Среќен бев што за испитите требаше да исчитам книги од автори со кои

првпат се сретнав. Книжевноста ја доживував како вдахнувач на душа во телото од кал. Мирко Ковач, Горан Петровиќ, Данило Киш, Миленко Јерговиќ, Црнѓански, ме носеа во различни светови низ нивните страници. Тоа беа моите *Селидби* кои не сакав да ги прекинам. Секој автор ме водеше кон друг. Тоа беа моменти кога посакував да сум бесмртен, за да можам да прочитам сè на светот. Верувам дека секој кој студирал филологија, барем еднаш го посакал тоа. Собата ја напуштав само за до студентската менза и до библиотеката. Жедта за повеќе читање и знаење ми растеше и бев среќен што ја одбрав катедрата за студирње, иако сите ме разубедуваа. Заборавив дури на Јован, сè додека не го сретнав во универзитетската библиотека. Тој не ме забележа бидејќи беше внесен во расправа со жената која беше задолжена за наоѓање на побараните наслови. „Нема да допрам ништо, само сакам да проверам сам.“ „Не е дозволено влегување на странки“, се бранеше жената. „Сигурен сум дека е овде, сите знаци, сите информации водат до тоа дека е овде“, ја убедуваше Јован. „Јован, во нашата библиотека нема ниту еден наслов од 1691 година“, му се обрати жената по име, по што заклучив дека не разговараат првпат на таа тема. „Зошто не ми дозволиш тогаш да се уверам и сам? Сè води до тоа дека токму тука се наоѓа книгата на Јоанес Даубманус!“ не отстапуваше „Кај нас се наоѓа златното издание и јас силно сум убеден во тоа! Слушни го ова!“, зема една од книгите што ги носеше со себе и веднаш отвори на страницата што му беше потребна, како напамет да знаеше на секоја страница што пишува *„Вистината е прозрочна и не се забележува, а лагата е непроѕирна, не ја пропушта светлината, ниту погледот. Постои и трето, каде што двете работи се измешани, и тоа е најчесто. Со едното око гледаме низ вистината и тој поглед засекогаш се губи во бескрајот, а со другото око не гледаме ни една педа низ лагата и тој поглед не може понатаму, останува на земјата и наш; така се пробиваме низ животот помешечки. Според тоа, вистината и не може да се сфати непосредно како лага, туку само од споредба на вистината со лагата. Со споредување на белините и буквите од нашата Книга. Зошто, белините во Хазарскиот речник ги обележуваат прозрочните места на божествената вистина. А црните букви меѓу белините – местата каде нашите погледи не пробиваат подлабоко од површината...“* заврши со читањето со поглед како повторно по којзнае кој пат да размислуваше за прочитаното. „Да, сигурно веруваш и во тоа дека тој примерок навистина бил отровен и го убивал секој што ќе го допре!“ „Верувам, Павиќ оставил траги кои посочуваат на други траги, кои водат до вистината, односно до тоа каде се наоѓа таа книга!“ „Па како тоа ако секој што ќе ја допрел книгата умираше, веруваш дека некој жив ја донел кај нас? Приказните за книги со отровни страници го достигнаа својот врв со Умберто Еко и повеќе не се интересни. Најмногу што можам да ти дозволам, е да ти покажам дека во системот не го ни дава името на тој автор“, попушташе жената. „Ама секако дека не го дава името на авторот, станува збор за забранета и скриена книга, не разбираш. Што ќе се случеше ако Коле Неделковски не веруваше во тоа дека „За македонските работи“ навистина постои. Желбата и упорноста да ја најде го донеле до можеби единствениот примерок кој се наоѓал во софиската библиотека.“ не се откажуваше. Дури тогаш забележа дека стојам позади него, слушајќи ја расправијата. Жената во мене виде спас од нешто кое инаку ќе немаше крај. „Повелете“, ми се обрати. „Ми треба *Хазарски речник*“, реков јас, иако не бев воопшто дошол по тој наслов. Јован кој беше тргнал да си оди, слушајќи го насловот, запре. Жената воопшто не беше среќна кога го слушна што ѝ побарав. „Уште еден чудак од книжевност. Добро, што ви прават на факултет, ве сатанизираат и ве претвараат во донкихотски трагачи по нешто што не постои? Моментално ниту еден примерок од тој наслов немаме во билбиотеката. Сите се изнесени.“ рече без воопшто да провери. „Но, вие не проверивте.“ сакав да изгледам што понастоичаво во очите на Јован. „Нема потреба да проверувам бидејќи сите примероци се наоѓаат токму позади Вас.“ со поглед ме упати кон него. „Не се сите, најважниот

недостига, *Lexicon cosri!* Ќе беа сите ако ме пуштивте да го најдам.“ ја продолжи претходната расправија. Разговорот уште кратко продолжи во иста насока. Заврши неуспешно за Јован, но успешно за мене бидејќи конечно си прозборевме. Тоа беше денот на нашето запознавање кое прерасна во цврсто пријателство. Јован остана до утрото во мојата студентска соба, споделувајќи ги со мене сите информации за пруското семејство во чија сопственост било златното издание. Ми раскажуваше дека Павиќ меѓу редови ја изнел вистината за неговото постоење и оставил траги по кои може да се стигне до неа, на начин кој ќе го видат тие кои се предодредени. Нешто налик на начинот на кој Славко Јаневски преку лудиот лик во *Село зад седумте јасени* ја кажал вистината за комунизмот, за време на неговото владеење, кога секој што ќе се осмелел да ја критикува власта, завршувал, добро знаеме каде. Неговата омилена изрека беше „*Постапките на човековиот живот се како јадењето, а мислите и чувствата како зачини. Нема да помине добро оној што ќе посоли цреши или со оцет ќе залее колач.*“ Веруваше во тоа само ако се спојат две вистински работи, тогаш може да се почувствува вистинскиот вкус. Суштината. А, тоа е смислата на живот. Тогаш верував во сите работи што ми ги кажуваше. Имаше направено цело семејно стебло на тоа пруско семејство кое покажуваше дека последниот член, тој кој што го зачувал примерокот, живеел овде. Немал потомци и живеел повлечено на место кое денеска е село со неколку жители, наречено Бабино. Според сè што исчитал следејќи ги трагите, дошол до заклучокот дека тој примерок се наоѓа кај нас. А, на кое друго место би можело да биде, ако не во универзитетската библиотека. Приказната за таа изгубена книга ја заврши со огорченост поради неможноста да влезе во подрумите на библиотеката.

Јован беше весел секогаш кога ќе ме видеше и пред да се вработам во универзитетската библиотека. Но, откако се вработив, во мене гледаше дозвола за тоа што нему му беше забрането. Неколкупати скришно го пуштав да влезе. Тие неколкупати не беа доволни да го најде тоа што го бараше. Како компромис се договоривме дека секој ден, по работното време ќе останувам волонтерски во подрумските простории и ќе ги прередувам книгите таму. Секоја книга која ќе ми изгледаше сомнително, требаше да ја изнесувам скришно и да ја носам кај него да ја провери. Веруваше дека книгата е камуфлирана за да не се издвојува од другите, така била заштитена. Велеше дека ако ја види, сигурно ќе ја препознае. Не знам како ги проверуваше, но по неколку часа секојпат ми ги враќаше неоштетени. Дваесет години, колку што работев во библиотеката, секоја недела му носев по неколку книги. Иако, ако сум искрен, често по ништо не ми беа необични, ама знаев дека тоа го одржува во живот. Ни малку со текот на времето не му се намалија вербата и желбата за пронаоѓање на таа книга. Овојпат му носев една за која навистина верував дека има нешто необично кај неа. Првпат помислив на нешто кое не ми предизвика ослободување, туку страв - што ќе прави, кога ќе ја пронајде. Не можев да го замислам Јован, да не ја бара. Не знаев што прави човек кога ќе ја пронајде својата смисла на постоење.

Стигнувањето пред неговиот стан ме оттргна од навраќањето кон нашите студентски денови. Не отвори кога засвонив, но тоа не беше никаков проболем бидејќи имав клуч од неговиот стан. Не свонев вторпат. Отключив и најпрво реа на смрдеа беше тоа што допре до мене, потоа неговиот мачор ми скокна в раце. Откако го погалив по главата, скокна на земја и се упати кон работната соба на Јован. Се упатив и јас по него. Вратата од собата беше подотворена и уште пред да влезам забележав дека светлото е пуштено, иако беше ден. Коа влегов внатре ми стана јасно од каде доаѓа смрдеата. Јован беше на своето биро и изгледаше како да ја потпрел главата за да одмори само. Прво што помислив беше да викнам брза помош, но по смрдеата сфатив дека е доцна за тоа. Решив да се јавам во полиција. Кога сакав да го свртам бројот, забележав дека под неговата глава има отворена книга.

На маргините на деветатта страницата која беше отворена книгата со молив беше напишано „Ја најдов, не допирај ја!“ Потоа видов дека на истата страница една реченица беше потцртана со избледено мастило „Verbum caro factum est“. Моето скудно познавање на латински јазик ја преведе како „Зборот стана месо“. На бирото имаше уште неколку книги, на кои можев да видам дека се изнајмени од библиотека АЛ-БИ. Иако добро ги познавав сите библиотеки кај нас, за оваа првпат прочитав. Затоа наместо да го свртам полицискиот број кој го впишав на екранот, го вклучив интернет пребарувачот и го впишав името на библиотеката. „Во демирхсарското село Бабино се наоѓа единствената приватна библиотека "АЛ БИ" со богат и раритетен библиотечен фонд од над 15 000 книги. Библиотеката е основана 1882 година, и во нејзиното триековно постоење во неа може да се најдат ретки и уникатни книги, од кои најстарата е Арапски речник од 1307 година. Во неа се чуваат и се изложени првиот број на Македонскиот правопис, примерок од првото издание на македонскиот Буквар, првото издание на весникот „Нова Македонија“ отпечатен во селото Горно Врановци и првиот примерок од книгата на Ванчо Николески, „Волиебното самарче“. Во библиотеката се наоѓа и зборникот на народни песни на браќата Миладиновци отпечатен во 1891 година. Библиотеката "АЛ БИ" има свој печат на кој е напишано името на библиотеката и на сопственикот Стево Степановски, изработен во полускапоцен камен во Пекинг во 1973 година, а лично го дизајнирале и го нарачале Петре М. Андреевски и Иво Андриќ. Оваа библиотека е резултат на триековна колекционерска работа, која е достоинствена за почит и внимание.“ прочитав.

Го пребарав бројот на сопственикот и го впишав неговиот број, наместо полицискиот.

Шифра: Фанатик